

Forord

Den nyligt afdøde franske psykoanalytiker *Jacques Lacan* har i de seneste år haft et massivt internationalt gennemslag, især på det anglo-amerikanske marked, men med bredere forgreninger ud over hele den vestlige verden, – et gennemslag så eksplosivt og voldsomt, at det maliciøst er blevet sagt om ham, at han i dag – som i sin tid den engelske imperialismes dronning Victoria – er herre i et rige, 'hvor solen aldrig går ned'. Det er karakteristisk for udbredelsen af hans værker og teorier, at den ikke blot foregår i snævrere faglige, psykoanalytiske miljøer, men også – og især – er mærkbar i intellektuelle miljøer, hvor der arbejdes teoretisk og analytisk med kulturprodukter i bred forstand, og her specielt indenfor litteratur- og kunstfagene.

I artiklen 'Sproget og det ubevidste' i dette nummer af *Kultur og Klasse* beskæftiger den tidligere Lacan-elev *Jean Laplanche* sig kritisk med nogle af de fundamentale antagelser i Lacans teorier, især den berømte tese om, at 'det ubevidste er struktureret som et sprog'. Det er en tese, som netop står centralt i den aktuelle litteraturteoretiske Lacan-tilegnelse, og her bl.a. giver anledning til forestillinger om en slags 'teksternes ubevidste', der sætter sig igennem i tekstoverfladen uafhængigt af den producerendes individuelle historie og eget ubevidste, – forestillinger som Laplanche på grundlag af sin detaljerede analyse må afvise.

Artiklen er temmelig vanskeligt tilgængelig, men man kan få en læsevejledning i nummerets indledende tekst, hvor *Ole Andkjær Olsen* giver en nærmere beskrivelse af hele kontroversen mellem Lacan og Laplanche og herunder gør rede for de kernebegreber, diskussionen føres omkring.

Forholdet mellem tekstanalyse og psykoanalyse, som ligger implicit i Laplanches afsluttende, kritiske bemærkninger, tages mere direkte op i *Lis Møllers* artikel om Hoffmanns fortælling 'Der Sandmann'. Freuds læsning af fortællingen danner udgangspunkt for en mere tekstnær og nuanceret læsning, der giver et bud på, hvordan psykoanalytiske perspektiver kan inddrages i en ana-

lyse, som ikke forkorter og reducerer teksten og blot ser den som et – besværligt – gennemgangsled til den bagvedliggende, ubevidste 'kilde', men respekterer den som dét, den er: en særlig æstetisk gestaltning af tekstelementer.

De to sidste artikler i dette nummer handler om *Walter Benjamin*. Indledningsvis gør *Peter Kirkegaard* kort rede for Benjamin-receptionen i Danmark. Det påpeges, at det tidlige forfatterskab stort set har ligget upåagtet hen, og at der derved er sket en fortrængning og/eller forkortning af en række teoretiske begreber og pointer, som også er virksomme i det senere forfatterskab. Med den aktuelle offentliggørelse af forarbejderne til Benjamins aldrig fuldendte 'Passage-værk' melder dette forhold sig som problem med fornyet styrke. En adækvat læsning af Passage-fragmenterne forudsætter inddragelse af bl.a. *allegori*-begrebet, således som det formuleres i Benjamins større arbejder fra 20'erne. Dette begrebs placering i Benjamins tidlige teorikompleks er emnet for *Harald Steinhagens* artikel, der afslutter dette nummer.

Rettelse

I **Kultur & Klasse** nr. 46 har der indsneget sig to meningsforstyrrende fejl i artiklen "Standskonflikten i Blichers fortællinger": I skemaet s. 77 skal + rettes til ÷ i nederste højre hjørne, således at den rette tekst lyder: Desillusion → ÷ Løsning. På s. 28 mangler de tre vandrette streger i ordparrene i skemaets nederste del. – Vi beklager.

Red.